

indywidualnej i społecznej wrażliwości, sumienia i odpowiedzialności. Przystąpienie Polski do grona członków Wspólnot Europejskich nie było w tej perspektywie „końcem historii” – realizacja strategicznego celu oznacza powinność pomnażania obywatelskiej aktywności na rzecz wspólnego dobra. Deficyty kultury politycznej, dotyczące zarówno elit politycznych, jak i społeczeństwa nie znikną pod wpływem integracji ekonomicznej czy politycznej. Unia opierać się musi na pewnym minimum wartości akceptowanych przez obywateli jej państw. Stanowisko chrześcijaństwa zinstytucjonalizowane w Kościołach przypomina o tym i promuje podstawowe wartości humanistyczne. Lapidarne stwierdzenie bpa Tadeusza Pieronka kończące krakowskie spotkanie: dlaczego Kościół popiera integrację europejską? – bo mu na niej zależy! zawierało wskazanie solidnego fundamentu etycznego jako niezbędnego warunku trwałości wspólnoty. Chrześcijański imperatyw troski o człowieka jest kluczem do kwestii zaangażowania Kościoła na rzecz integracji europejskiej.

Natalia Jackowska

JUBILEUSZ „KOMUNIKATÓW MAZURSKO-WARMIŃSKICH”

Uroczystości z okazji 50-lecia kwartalnika naukowego „Komunikaty Mazursko-Warmińskie” odbyły się 29 września 2007 r. na Zamku w Olsztynie. Zorganizowały je: Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego i Towarzystwo Naukowe im. Wojciecha Kętrzyńskiego oraz Muzeum Warmii i Mazur.

Było to ważne wydarzenie nie tylko dla humanistyki olsztyńskiej, bowiem „Komunikaty Mazursko-Warmińskie” odegrały bardzo dużą rolę w rozwijaniu badań, przede wszystkim historycznych, zarówno w Olsztynie, jak i w całej północno-wschodniej Polsce.

W inauguracyjnym wystąpieniu prof. Stanisław Achremczyk, odwołując się wielokrotnie do przeszłości, podkreślał znaczenie tego kwartalnika naukowego, przez wiele lat jedyne takiego czasopisma w północno-wschodniej Polsce, dla całego środowiska naukowego Olsztyna.

O zabiegach, staraniach poprzedzających powołanie naukowego czasopisma historycznego w Olsztynie traktował referat mgr. Władysława Ogrodzińskiego, natomiast prof. Wojciech Wrzesiński zastanawiał się nad charakterem „Komunikatów Mazursko-Warmińskich” konstatując, że wprawdzie czasopismo powstawało przede wszystkim jako pismo regionalne, ale szybko przekształciło się w pismo środowiskowe i takim jest obecnie.

W trakcie uroczystości wielokrotnie odwoływano się do trudnych początków, które warto przypomnieć. W połowie 1945 r. grupa entuzjastów podjęła prace nad powołaniem w zniszczonym i wyludnionym Olsztynie Instytutu Mazurskiego, pierwszej na Warmii i Mazurach polskiej placówki naukowej. Instytut rozpoczął swoją działalność 17 lipca 1945 r. Celem jego było podejmowanie i popieranie prac badawczych, dotyczących stosunków kulturalnych, społecznych, historyczno-politycznych, gospodarczych, przyrodniczych i geograficznych Pojezierza Mazurskiego, a także prowadzenie biblioteki regionalnej i muzeum regionalnego oraz organizowanie kursów i odczytów popularyzujących wiedzę o Pojezierzu Mazurskim.

Dzięki niezwyklej aktywności Emilii Sukertowej-Biedrawiny zostały nawiązane kontakty naukowe z polskimi ośrodkami uniwersyteckimi. Do małego regionalnego instytutu

przyjeżdżali z odczytami historycy, archeolodzy, prawnicy, językoznawcy z całej Polski np. prof. prof. Bohdan Suchodolski, Józef Kostrzewski (Poznań), Włodzimierz Antoniewicz (Warszawa), Karol Górski, Wojciech Hejnosz i Roman Jakimowicz (Toruń), Stanisław Rospond (Wrocław).

Również z inicjatywy E. Sukertowej-Biedrawiny od trzeciego kwartału 1946 r. ukazywały się „Komunikaty Działu Informacji Naukowej”, pierwsze polskie pismo naukowe na Warmii i Mazurach. Instytut Mazurski wydał łącznie 25 numerów w 18 zeszytach. W nowej sytuacji geopolitycznej Olsztyn stał się centrum tamtego regionu Polski, a względnie „bezpieczne” były tematy historyczne. Jednakże w 1948 r. Instytut Mazurski włączono do Instytutu Zachodniego w Poznaniu. Artykuły o regionie mazursko-warmińskim ukazywały się w „Przeglądzie Zachodnim”, a ich nadbitki wydawano do 1951 r. pod nazwą „Komunikaty Stacji Naukowej Instytutu Mazurskiego w Olsztynie”.

W połowie 1953 r. wskutek reorganizacji instytutów naukowych Instytut Mazurski jako Stacja Naukowa Polskiego Towarzystwa Historycznego został podporządkowany Polskiemu Towarzystwu Historycznemu. Kilka lat trwały próby reaktywowania naukowego czasopisma historycznego w Olsztynie. Dopiero 1 października 1957 r. ukazał się pierwszy numer „Komunikatów Mazursko-Warmińskich”, które wyraźnie nawiązywały do tradycji „Komunikatów Działu Informacji Naukowej” wydawanych przez Instytut Mazurski. W pierwszych latach pismo redagowane było przez dwoje faktycznych inicjatorów: E. Sukertową-Biedrawinę i Tadeusza Grygiera. W tym czasie kształtował się też profil zgodnie z zadaniami, jakie stawiała przed sobą redakcja:

- przedstawianie aktualnych warunków badań nad dziejami regionu i najbliższych sąsiadów,
- budowanie polskiej tradycji Warmii i Mazur oraz wykazywanie ich miejsca w całej historii Polski,
- inspirowanie badań nad zapomnianymi kartami dziejów regionu,
- stwarzanie warunków do kształtowania i rozwijania olsztyńskiego historycznego środowiska naukowego,
- informowanie i polemizowanie z wynikami badań i twierdzeniami przedstawicieli niemieckiej nauki.

Na początku lat 60. w Olsztynie nastąpiła reorganizacja życia naukowego, w efekcie czego powstał Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego. Pozwoliło to na przeorientowanie kwartalnika. Jednakże dla wprowadzenia nowej tematyki zasadnicze znaczenie miały wydarzenia po 1989 r. Stworzyły one nowe możliwości wykorzystania niedostępnych dotąd archiwaliów i rozszerzenia zakresu badań historycznych.

Przez wszystkie lata „Komunikaty” drukowały prace przede wszystkim olsztyńskich humanistów, ale równocześnie publikowały artykuły historyków z ośrodków uniwersyteckich Polski i krajów ościennych. Zamieszczając artykuły i recenzje prac młodych badaczy ułatwiano im start naukowy.

Stąd wielokrotnie podczas uroczystości jubileuszowych podkreślano, że nie jest przesadne twierdzenie, iż humanistyka olsztyńska z cenzusem uniwersyteckim, prawami do doktoryzowania i habilitowania z zakresu historii bardzo wiele dziś zawdzięcza „Komunikatom Mazursko-Warmińskim”.

Z okazji Jubileuszu osoby od lat związane z czasopiśmie otrzymały Honorowe Odznaki za Zasługi dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego: prof. prof. Marian Biskup, Janusz Jasiński, Bohdan Łukaszewicz i Wojciech Wrzesiński.

Pod adresem twórców, redaktorów i wydawców „Komunikatów” padło wiele ciepłych słów, gratulacji i życzeń. Podkreślano wielkie zaangażowanie, niezwykłą determinację i konsekwencję wielu ludzi, którzy przez dziesięciolecia, w tak ciekawej formie, propagowali wiedzę na temat przeszłości ziem północno-wschodniej Polski. Składano życzenia kontynuowania dotychczasowej pasji w odkrywaniu prawdy historycznej i upowszechnianiu wyników badań nad historią Warmii i Mazur (wystąpienia przedstawicieli województwa i miasta, redaktorów naczelnych m.in. „Zapisków Historycznych”, „Przeglądu Zachodniego”, „Przeglądu Historycznego”, „Studiów Łomżyńskich”).

W związku z Jubileuszem przygotowane zostały dwie publikacje: nr 3/2007 „Komunikatów Mazursko-Warmińskich” z bardzo ciekawymi artykułami o charakterze przeglądowym: jak o przeszłości Warmii i Mazur pisano na łamach kwartalnika, a także innych czasopism regionalnych oraz pozycję: *Komunikaty Mazursko-Warmińskie. Bibliografia zawartości za lata 1957-2006* autorstwa Jerzego Minakowskiego (przy współpracy Moniki M. Hryniewicz).

Hanka Dmochowska

POLSKO-NIEMIECKIE MEDIACJE W ROZWIĄZYWANIU KONFLIKTÓW Z ZAKRESU PRAWA RODZINNEGO

Swoboda przemieszczania się obywateli Unii Europejskiej, migracja i osiedlanie się zagranicą, a także małżeństwa i związki między obywatelami różnych krajów pociągają za sobą wzrost kwestii spornych – także na gruncie prawa rodzinnego. Konflikty rodzinne na styku porządków prawnych różnych państw należą do obszarów w bardzo praktyczny sposób testujących współpracę międzynarodową w Unii Europejskiej. W szczególnych relacjach Polaków i Niemców dostrzec można żywotność stereotypów wśród reprezentantów najstarszego pokolenia. Średnia generacja, decydując się na zawarcie związku małżeńskiego dowiodła już przełamania uprzedzeń, natomiast pokolenie dzieci wyrosłych w dwóch kulturach i dwóch językach jest największą nadzieją dla przyszłości.

Rozwiązywanie konfliktów rodzinnych metodami alternatywnymi, na drodze mediacji, możliwe w prawie niemieckim, a od niedawna także polskim, skłoniło środowiska i organizacje mediatorów do nawiązania bliższej współpracy. Ma ona charakter wzajemnego poznania, ale równoległym torem podąża już praktyka, służąca pomocą w konfliktach małżeńskich i partnerskich oraz sporach dotyczących dzieci. Zorganizowane w dniach 6-8 października 2007 r. przez Biuro Mediacji przy Parlamencie Europejskim, Dolnośląski Ośrodek Mediacji we Wrocławiu oraz *Bundes-Arbeitsgemeinschaft für Familien-Mediation* w Berlinie seminarium w Krzydlinie Małej zatytułowano „Polsko-niemieckie mediacje w rozwiązywaniu konfliktów dotyczących opieki nad dziećmi”. Było to drugie spotkanie nieformalnej grupy inicjującej współpracę polsko-niemiecką w mediacjach rodzinnych (pierwsze odbyło się pięć miesięcy wcześniej w Berlinie). Dynamiczny charakter spotkań oraz sieć powiązań grupy ds. mediacji międzynarodowych z instytucjami narodowymi, organizacjami oraz organami Parlamentu Europejskiego pozwala sądzić, że ta cena inicjatywa okaże się trwała. Rosnąca migracja z Polski do Niemiec, a w ostatnich latach z Niemiec do Polski powoduje także wzrost liczby spraw spornych z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, w tym przypadków uprowadzenia dziecka za granicę.